

is naam men den naam des Heeren Geestes, istelijke Kerk, zooals uit de op de formule van des Vaders ligen Geestes, betekenissen van uitdrukking en de door formule door de en naam van niet anders omdat deze doop ongelijk daardoor twijfel een doop geant dat zulk Drieëenheid, enkele reden, gebruikelijke t hij toch ge- mule, dan doet t, dat zijne be- uit te spreken, en geloof. En oel van de ver- een doop van doop kunnen

verbonds.

het tweede wel beroepen nia. en den dichter van hun per- hun verborgen is ze er in, dat staen af met en dat ze door egste jeugd af en ligt in dit vulling van de l van ons zaal- ten sprake. In profete, waarin God de Heere hij mede, hoe tot hem sprak, u in moeders gekend, er zij namt, heb ik u n tot een profet s u gekend, en n duidelijk op God hem tot g's roeping tot Op den klank en als een be- verbonds van gaat dus niet het geheiligd s wat men ge- des verbonds aat, d.w.z. de slijk, dat hier des verbonds, roepen profet

aan Jeremia jongeling was, rijke Anathot, as, dat hij de st aanvanden, ing, hem riep, zerd was, hem en eer hij ge- gereid om pro- , wat ook Jesaja k zijner profe- roepen van den ingevand af, ld. En nu zegt meeders buik af ft, dat ik Jacob (vs. 1 en 5). at de roeping, et de zaligma- den de roeping heb u gefor- liet zij op de t, maar op de Daaron volgt d gemaakt tot t een zilveren ijlikoker heeft id profetische iesten zin op en juist, maar ook van Jesaja a ruimsden in ars gezegd kan opmerkt, wan- art: De vrome k met Christus n geformeerde d begiftigt en ge gaven allen, Zoo heeft de verzegeld en dere leeren, s, voor, opdat n dit ambt te gelijk naar het Johannes den el Paulus ver- Heere in elk leeren wil, is mt, zooals Hij eeuwighd af l had tot di a hun roeping or het ambt, toen Hij hen am, opdat zij ed instrument

ok het woord de Heere tot p tot profet. eer ik u in lku gekend, niet een voor-

uit weten, wat Jeremia worden zou, maar gelijk het woord zoo vaak in de Schrift gebruikt wordt, een vooruit bestemmen en bepalen. God wijst Jeremia hierna toe op Zijn eeuwige Raadsbesluit, waarin Hij van te voren Jeremia had uitverkoren om Zijn profet te zijn. Zoo wordt het door Calvijn verklaard en ook de nieuwere uitleggers geven Calvijn hierin volkomen gelijk. Jeremia's bestemming tot profet van de volken, zegt Keil, berust op een raads- besluit, dat God genomen had vóór Jeremia's ontvangenis en geboorte. Want niet alleen ons bestaan en leven heeft God in Zijn Raad van te voren bepaald, maar ook ons beroep op aarde. Dat geldt van alle menschen, maar bijzonder van hen, die Hij tot buitengewone instrumenten Zijner genade heeft uitverkoren. En daarom kan ook hetgeen er op volgt: „eer ik u uit de baarmoeder voortkwaam, heb ik u geheiligd“, niet zien op de heiligmaking in zedelijk zin of de wedergeboorte, maar moet het, gelijk dit door Calvijn en op zijn voetspoor door onze Statenoverzet- ters terecht geschiedt, verstaan worden de afzondering en verordening tot het ambt. Dat het woord „heiligen“ metter- daad in dien zin in de Schrift voorkomt, blijkt uit Exodus 29: 44, waarheen onze Kanttekenaren dan ook verwijzen, want hier zegt God: „Ik zal Aaron en zijne zonen heiligen, opdat zij mij het priesterambt bedienen“; het is duidelijk, dat deze heil- ging hier niet een innerlijke heiliging is, maar een afzondering uit het volk om Hem tot priester te zijn. Zoo nu is ook Jeremia van zijne geboorte „geheiligd“ door God, d.w.z. afgezonderd uit het volk om zijn profet te zijn.

Maar hoezeer aan Calvijn en onze Kant- tekenaren moet worden toegegeven, dat dit „heiligen“ hier niet op de wijding tot het ambt, toch gaat Calvijn te ver, wan- neer hij, blijkbaar op grond van het zo- genaamde parallelisme in de Hebreeuwache poëzie, dit „heiligen“ evenals het vooraf- gaande „kennen“ laat slaan op het eeuwige Raadsbesluit Gods, en er niet anders in ziet dan dat God van eeuwigheid af Je- remia tot profet verordeneerd had. Want nog daargelaten, dat het woord heiligen in dien zin in de Schrift nooit gebruikt wordt, dient het parallelisme in de Schrift ook niet om tweemaal dezelfde gedachte, alleen met andere woorden, uit te drukken, wat een bloote tautologie zou wezen, die beneden de waardigheid der Schrift is, maar om die gedachte nader uit te werken, te verdiepen, in een ander licht ons te doen beziën. En zoo is het ook hier. Eerst zegt God de Heere, wat Hij gedaan heeft, voordat Hij aanving Jeremia te formeeren, d.i. vóór zijn ontvangenis, voor den eersten aanvang van zijn bestaan. Toen had God hem gekend, d.w.z. hem verordeneerd om zijn profet te zijn. En als daarna volgt: „eer ik u uit moeders schoot voort- kwaam, d.w.z. eer ik geboren werd, heb ik u geheiligd“, dan moet dit laatste dus zien op een Goddelijke daad, die niet aan de ontvangenis, maar aan de geboorte voorafging. Toen God Jeremia formeerde, toen had Hij hem geheiligd om zijn pro- fete te worden.

Zoo eerst komt de rijke betekenis van dit woord tot haar recht. Het „eer ik u formeerde“ dient hier niet als bloote tijds- bepaling, om aan te duiden, dat het „ken- nen“ Gods van eeuwigheid was, maar legt- tuschen dat Raadsbesluit Gods en dat for- meeren van Jeremia in moeders schoot een oorzaaklijk verband. Het is diezelfde God, die in Zijn eeuwige raadsbesluit Jeremia gekend en voorbestemd heeft om zijn profet te zijn, die Hem wonderbaarlijk geformeerd had naar lichaam en ziel in moeders schoot, en hem voorbereid had voor den dienst, waartoe Hij hem bestemd had. Zoo dient dit woord Gods tot Jeremia om hem te bemoeiden, dit hooge en heerlijke ambt dat God hem schenkt, aan te nemen. Jeremia zelf moge zeggen: „Ach, Heere Heere ik kan niet spreken, want ik ben jong“ (vs. 6), maar God voorkomt hem door hem te zeggen, dat Hij, die hem uit- verkoren had tot dit ambt reeds vóór de geboorte, hem ook toegerust heeft bij die gehoorde met de gaven en krachten voor dit ambt noodig. Zoo krijgt dit: „eer ik u uit de baarmoeder voortkwaam, heb ik u geheiligd“, eerst zijn vollen en die- pen zin.

Bestond nu die voorbereiding voor het ambt alleen daarin, gelijk de oude Rab- bijnen beweerden, dat God zulk een kinde- ke bijzonder ontwikkelde hersenen schonk om een dieper inzicht in de waarheid te krijgen, dan zou daaruit niet besloten mogen worden, dat Jeremia ook door geestelijke genade Gods reeds van moeders lijf af voorbereid was voor zijn taak. Maar al toonen ons de voorbeelden van een Bileam, een Saul, een Cajaphas, dat niet allen die „geprofeet“ hebben, daarom kinderen Gods geweest zijn, toch is dit een uis- sondering en althans bij de echte profeten van Israel, vooral bij een Jesaja en een Jeremia, gaat hun profetische roeping en werkzaamheid nooit buiten hun eigen geest- lijke leven om. Een klinkend metaal en een luidende schel, gelijk Paulus dezulken noemt die wel de gave der profetie hadden, maar de liefde niet, waren zij zeker niet. Van hen gold veeleer: „Ik geloof, daarom spreek- ke“. Om een goed instrument in de handen des Heeren te zijn, moest een Jeremia dus meer ontvangen dan een scherp verstand en een zekere gave van weisprenkendheid; hij moest God kennen voor zijn eigen hart, in Zijn gemeenschap leven, Zijn kind zijn. En wanneer God de Heere nu verklaart komt, dat Hij Jeremia reeds vóór zijne geboorte tot dit ambt voorbereid had, dan ligt daarin ongetwijfeld een vingervij- zing, dat God niet alleen ambtelijke gaven hem had geschonken, maar ook zijn hart had bereid om Hem van kindsbeen te dienen en te vrezen.

Jeremia was nog een jongeling, toen hij geroepen werd tot profet, en al wat we van hem lezen maakt den indruk, dat hij toen reeds een kind des Heeren was. Zijn roeping tot profet was niet het oogenblik van zijn bekeering, zooals dat bij Paulus het geval was, maar Jeremia heeft van kindsbeen af den Heere gevreesd.

Al beteekent het woord „heiligen“ hier dus niet de wedergeboorte, maar de afzon- dering en voorbereiding voor het ambt als profet, die voorbereiding is bij een profet als Jeremia toch moeilijk denkbaar, wan- neer we niet aannemen, dat daarbij ook persoonlijke genade aan hem bewezen is. En in zoverre heeft Ursinus dus geen ongelijk, wanneer hij, op grond van dit woord Gods, ook op Jeremia wijst als voor- beeld, hoe Gods genadewerk reeds vóór de geboorte in een kindeken kan aanvangen.

Maar ook afgezien daarvan ligt in dit woord Gods een rijke gedachte, die niet alleen voor Jeremia, maar evenzeer voor ons geldt. Want al is er van een roeping tot het ambt en een bijzondere voorbereiding daartoe natuurlijk niet bij al Gods kinderen sprake, toch geldt ook hier, dat hetgeen ons in de Schrift geopenbaard wordt, altoos tot onze leerling en vertroos- ting is geschreven. Zoo wil God de Heere door dit voorbeeld van Jeremia ons leeren, dat, al roept Hij ons eerst op lateren leeftijd, Hij van eeuwigheid ons gekend heeft en verordeneerd den beelde Zijns Zoons gelijk- vormig te worden. Daarom heeft God reeds van onze geboorte af ons geheiligd, d.w.z. afgezonderd van de wereld om Zijn eigen- doem te zijn, gelijk onze Belijdenis zegt, en ontvangen we daarvan in den doop het zegel. En waar we geroepen worden om zijn priesters te zijn, die Hem zullen dienen, daar geldt evenzeer van ons, dat Hij, die ons formeerd in moeders schoot, reeds toen voor dien heiligen dienst ons voor- bereiden kon door Zijne genade, gelijk Hij dit bij Jeremia heeft gedaan.

Dr. H. H. K.

Leerstafel.

Dr. V. HEPP. HET IS DE LAATSTE OOR. Intree- predikatie gehouden op Zondag 8 Oktober 1916 te WATERGRAAFSMEER, Amsterdam, H. A. van Bottenburg.

Dr. V. HEPP, geboren 17 December 1879, studeerde aan onze VRIJE UNIVERSITEIT, waar hij ook, na in 1904 predikant in ANTWERPEN te zijn geworden, in 1914 promoveerde op een dissertatie over: HET TESTAMENTICUM SPIRITUS SANCTI. Den 12en Juli van datzelfde jaar werd hij predikant te KLUNDEBT en thans is hij predikant te WATERGRAAFSMEER.

Zijn daar op 8 Oktober j.l. gehouden preek is er een welke, even als die in den bundel van Dr. DE MOOR, waarover ik het verleden week heb gehad, een uitsondering maakt op het „een preek die overal goed is deugd nergens“.

Het is daarom dan ook, dat ik er hier de aandacht op vestig. „Het is de laatste ure“, moge voor een intree- preek wat bevreemdend zijn, dit zal reeds min- deren wanneer men bedenkt, dat de tekst ont- omen is aan de met: „Kinderken! het is de laatste ure“, aanvangende Schriftuurplaats I Joh. 2: 18-21. En de bevreemdend zal geheel verdwijnen wanneer men merkt, dat de predikant met deze eschatologische gedachte, met deze gedachte aan de Voleninding, welke in dat: „Het is de laatste ure“ zit, wil karakteriseeren zijn bediening des Woords.

In het eerste van de drie deelen stelt hij zijn gehoor een drietal vragen waarop hij blijkbaar niet anders dan een bevestigend antwoord ver- wacht.

Na toch in enkele trekken te hebben aange- geven wat hij het „profetisch zelfbewustzijn“ van ISRAËL profeten en Jezus' apostelen noemt, vraagt hij:

„Zijt gij met mij dan niet van oordeel, dat er nog te weinig apostolisch wordt gezegd?“

„Dat de wederkomst van Christus ook in de Woord-bediening te zeer wordt geschoven naar de wijde verre?“

„Dat het profetisch zelfbewustzijn doorgaans den predikant niet genoeg bezield?“

De laatste vraag is met dat „doorgaans“ en „niet genoeg“ voorzichtig gesteld.

Over het „niet genoeg“ kan men, bij gebrek aan een algemeen geldige norm, verschillen, maar met het „doorgaans“ staat men kortweg voor een niet te ontkennen feit.

Zeker, wat Hepp noemt het „profetisch zelf- bewustzijn“, iets wat ik liever zou noemen het „profetisch bewustzijn“, het „weet-hebben der profeten van het voor Gods volk blij-eindig wereldverloop met wat daar aan voorafgaat en op volgt, deze reest der profetie bezield wel zoo nu en dan den predikant, men denke slechts aan de prediking in de eerste weken na het uitbreken van den tegenwoordigen wereldoorlog, maar predikers en hoorders zullen wel niet be- weeren, dat deze bezieling een doorgaans, een continueele of aanhoudende is.

„U Zielkundige verklaring van dit feit ligt voor de hand, maar verklaren is iets anders dan waardeeren of beoordeelen. Wie, als Dr. HEPP, van oordeel is, dat de prediking een bepaald eschatologisch karakter behoort te vertoonen, die zal niet dat nu en dan geen vrede hebben, en, gedachtig aan het „een zwaluw maakt nog geen lente“, zal hij dat „niet-doorgaans“ als minderwaardig beoordeelen.

Nu zou eenzijdigheid ook bij eschatologische prediking, en ik denk hier aan s'het haastelijk bewegen worden van het nog jonge Christen- dom te THESSALONICA, zeker min gewenschte gevolgen kunnen hebben. Maar, ik heb het nog nalangs uit zijn eigen mond gehoord, en ik wil het ook wel, Dr. HEPP moet niet hebben van eenzijdigheid. Voor het dwepen, waarin de een- zijdigheid haar hoogtijd viert, met wien of wat ook, is z'n mentaliteit te bezonnen, zijn kijk op het leven te fröh.

Wanneer hij dan ook meent, dat de prediking een eschatologisch karakter moet dragen, ben ik bij hem voor het preeken naar deze maxime allerminst beducht. En mijn gerustheid op dit stuit zou, ware dit nog noodig, bovendien ver- sterkt worden doordat hij, in het eerste deel zijner preek, van het „profetische zelfbewustzijn“ spreekt als van het „profetische element“.

En ongetwijfeld is het eschatologische een element, een bestanddeel, dat, naast andere, in de prediking niet mag uitbreken; dat als het er in uitbrekt, naar beroep van wat zij niet missen kan en welke privaat dan ook, indien zij niet wordt gestuit, kortweg verderfelijk door- werkt.

Het is een element niet minder consti-

tuerend dan het „momento vivere“ en het „momento mori“.

De betekenis van deze intree-preek, dat wat haar niet alleen voor tijd en plaats, maar voor alle tijden en alle plaatsen degen doet, is dan ook dat van uit de wijde verre weer zeer nabij schrijven van de wederkomst van Christus in de Woord-bediening.

En daartoe moge deze prediker al bewegen zijn door de met smart verbonden gewaarwor- ding van den volkerenrijk in dezen „veelbe- wogen tijd“, door de lezing en overdenking van Dr. KUYPER's artikelen over de VOLLENING; maar het diepste motief zal daarbij wel zijn ge- weest 'n christelijke broederliefde, die hem bij het zoektocht werpen op het leven van eigen „tijd“, den blik scherpte om voor zijn broeders het gevaar te zien dat hen bedreigde van de anti-christelijke machten. Machten, die HEE ook in de hedendaagche geestelijke stroomingen onderkent.

En dit zeker terecht.

Wanneer hij, na het „zoo zijn ook nu vele antichristen geworden“ van zijn tekst te hebben belicht, er op wijst, dat „het getal der anti- christen in onze dagen onrustbarend is geklom- men“, acht ik allerminst het: „Zij hissen wetens- chap en kunst, politiek en sociale actie tegen Christus op“, 'n meer zeggen dan hij verant- woorden kan.

Dan niet alleen, dat het scherp-zien der liefde hem dat gevaar doet zien, de liefde zelf dringt hem ook er zijn broeders tegen te waar- schuwen. In deze zijn intree-preek, zijn program van actie, staat: „voor hedendaagche geest- lijke stroomingen belangstelling vragen“ en „af- schilderen wat er verderfelijke, ja anti-christelijk in is“. Volkomen doordrongen verklaart hij zich van het besef: „De prediking der laatste ure vergeet echter om het toekomstige het tegen- woordige niet“.

En dat is dezen prediker te overtuurd.

Want het moge, zooals hij zegt, „niet zijn bedoeling zijn, om door de bediening des Woords op de hoogte te stellen van het cultuurleven, van onzen tijd, maar wel om tegen verleiding te maanen en te wapenen“, maar omdat het cul- tuurleven ook van onzen tijd met wat er van menscheijk-zondig, doch ook van goddelijke- Gratie in is, van zulk een gemengd gehalte is, dient wij tegen de verleiding, welke er op zijn mede-christen van uitgaat, wil maanen en wapenen, zelf dat cultuurleven te kennen.

Ook hier toch geldt het Godswoord: „Zoo gij het kostelijke van het snoodde uittrekt, zult gij als mijn mond zijn“ (Jeremia 15: 19).

En Dr. HEPP is een prediker, die het cul- tuurleven van onzen tijd kent. Indien ik dit niet reeds van elders wist, zou ik het ook aan de weet zijn gekomen uit die vele trekjes in 'n preek, die er mij bewijzende tekenen van zijn. Zoo, om slechts iets te noemen, in het slot- woord die blijkbaar reminiscen aan het vers van BRONSON waaraan ook Dr. W. LEENDERTZ in zijn mooie boekje over LEVEN-SPANNING herinnert.

Noch eine kleine Zeit,
So hab' ich gewonnen,
So ist der ganze Streit
Mit Eins gewonnen.

Het is in meer dan in een opzicht goed, dat deze preek, doordat zij gedrukt is, groter kring kan bereiken dan dien voor welken zij is uit- gesproken. G.

Officiële Berichten.

L. S.

Namens den Kerkeraad der Gereformeerde Kerk alhier, verzoekt ondergeteekende vriende- lijk, maar toch met eenigen aandrang aan de ouders, voor hunne kinderen, die naar elders gaan, doopattesten aan te vragen. Belijvende leden behoeven dit zelf te doen.

Telkens merken we, dat dit niet geschiedt. Vooral heeft dit verzuim plaats bij doopleden, die als militair worden opgeroepen.

Wij hopen, dat aan dit verzoek voor de goede orde en vooral in het belang der kinderen zal worden voldaan.

J. A. G. DE WAAL,
Secretar v.d. Rys. Kerkeraad.
Kampen, Nov. 1916.

Kort Verlag der Classis Vergadering „Klundert“ op 8 Nov. 1916.

Na jaalingsdag en lezing van Filip. 2: 1-11 gaat Dr. Basoski als praeses voor in gebed en opeut de vergadering.

Alle Kerken hebben wettig afgevaardigd en zijn door de priim of secundii vertegenwoordigd. Twee Kerken komen wegens reisgelegenheid wat later.

De vergadering keurt goed, dat de scriba en assessor der vorige vergadering heden nogmaals fungeren. Dr. Nomes neemt dus 't scribaat weder waar.

De assessor verliet aan Dr. Basoski de blij- schap der Cl. over Z.E.W.'s besluit om te Moer- dijk en in ons midden te blijven.

Dr. Nomes leest de Notulen der vorige ver- gadering die na goedkeuring zijn getekend.

Ingekomen is weder een verzoek der Classis 's Bosch om vacatur-hulp. Daar op verzoek der K.K. Klundert en Drimmelen haar respectieve- lijke 2 en 3 varatur Zondagen worden gegeven, zullen 2 Zondagen aan de vragende Classis worden toegestaan.

Voorts wordt van de mededeeling der Cl. Winschoten, een losmaking van een Dr. D. W. hettreffe, kennis genomen.

Van de behandelde rapporten komt later in bespreking de Kas van Hulpebehoevende K.K. die op 't oogenblik, geholpen door den Cl. on- slag f 32.47 in kas heeft, volgens rapport van Dr. L. Punt.

Aangaande den Evang.-arbeid worden enkele mededeelingen gedaan daar in 't pas verstreken jaarverslag een overzicht over geheel 't jaar is gegeven. De vraag: „Of alle Kerken door Cl. de extra collectie voor het kerk hielden“, kon bevestigend worden beantwoord.

Gunstig en verblijdend luidt het rapport over den Evang.- en Zondagsdag in Sept. te Moer- dijk gehouden. Aan de commissie van voorbe- reiding, aan de broeders en zusters te Moerdi- jk en den sprekers wordt hartelijken dank gebracht. Uit de thans gegeven mededeeling uit alle K.K. blijkt, dat het resultaat is: Een aangename in- druk werd meegebragt: de zaak van Evangeli- satie en Zending is verlevendigd; voor een vol- gende samenkomst zijn goede verwachtingen te constateeren. Met 't oog op dit laatste wordt de commissie voor voorbereiding besteld.

Rapport van de Kerkconventie stemt over 't algemeen tot ootmoedigen dank aan den Heere en toont voortgaande reformatie noodig.

In betrekking tot de vraag over optreden van oefenars, waarbij de bedoeling der Gen. Syn. 1914 is toegelicht, oordeelt de Classis, dat zulk een broeder door een Classis geëxamineerd, van een andere Classis, waarin hij wensch op

te treden, de noodige toestemming moet vragen en ontvangen.

Uit wat de visitatores rapporteerden bleek tevens, dat de steun voor Hulpebehoevende K.K. reeds grooter omvang heeft, dan de collecten voor dit doel thans geven. Waar de behoefte aanmerkelijk grooter wordt, besluit de Classis:

„a. aan de kerken van haar ressort vóór elke Class. vergadering mededeeling te doen van het bedrag, dat deze naar percentage hebben op te brengen voor de kas voor Hulpebe. K.K., als zij in dezen haar plicht willen doen;

„b. aan elke Kerk over te laten, op welke wijze zij dit bedrag wil bijeenbrengen, in het vertrouwen dat zij, zoo uit de collecten niet dit bedrag wordt verkregen, het ontbrekende uit hare kas zal aanvullen.“ Eindelijk wordt nog gevraagd de visitatie voor Aug. te houden.

Benoeemd worden vervolgens opnieuw of bij wijziging, tot: Class. correspondent, L. G. Goris, sec. Dr. W. T. v. Dam. K.K. voor tusschen- tijdsche appolatie en losmaking tot de e.v. ver- gadering: Bijnaart en Moerdijsk. Dep. voor Ker- kenvisitatie: D.D. J. J. Koopmans en W. T. v. Dam, sec. H. Hummelen en P. Nomes. Ad. Examina: Dr. v. Dam, Hummelen en Nomes. Voor Hulpebe. K.K.: Dr. Koopmans en de oud. L. Punt en J. Kortweg Maria. Voor vaca- turediensten: Dr. H. N. Basoski, sec. A. L. Ruijs. Voor de Zending met Zeeland: Dr. W. T. v. Dam, sec. L. G. Goris. Questors: Dr. W. T. v. Dam, sec. oud. J. Kortweg Maria, Class. cor- resp. voor Theol. School: D. P. Nomes. Corresp. voor Rijnpruissen: Dr. A. L. Ruijs.

Des Questors boeken zijn door de kerk van Bijnaart nagzien en voor accoord geteekend. Aan deze kerk wordt opnieuw dit werk opge- dragen.

Bij de rondvraag volgens art. 41 K.O. wordt hulp en advies aan enkele Kerken gegeven.

Wegens het late uur wordt punt 14 van het agendum aangehouden.

Voor een nieuw verslag wordt aan Dr. Koop- mans en oud. W. J. Zijlmans opgedragen, op de ek. vergadering een advies en ontwerp voor te leggen. Wij door uitblijven der correspondentie geen jaarverslag van de Zendingdep. is ge- houden, kan geen rapport worden uitgebracht.

De e.k. vergadering, samen te roepen door de kerk van Drimmelen, zal D.V. op nader te bepalen Donderdag in Februari om 11 uur te Klundert worden gehouden.

Toepassing van art. 43 is niet noodig. De korte mededeelingen voor het persverslag wor- den door den assessor gelezen.

Nadat in dankgebed de assessor is voorge- gaat, sluit de Praeses de vergadering.

Namens de Classis,
L. G. Goris, h. t. assessor.

Buitenland.

N.-Amerika. Billy Sunday gadege- slagen (Slot).

Wij hoorden behalve de twee bovengenoemde moraliteitspreken tegen de ronden van onzen tijd een derde, die dan meer Evangelie-verkon- diging zou zijn. Het was de bij de lezers van Sunday's preken welbekende preek over Dr. Jekyll en Mr. Hyde. Stevenson's boek, waarin deze twee personen voorkomen als de twee namen waaronder een en dezelfde persoon een- gen en een slecht leven leidde, achtte de Evan- gelist de meest dramatische commentaar op Paulus' woord van Rom. 7 en 8. Zijn tekst was Paulus' klacht: „Ik ellendig mensch, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezez doods?“

Zonder berwaar werd deze klacht van den wedergeborenen Paulus, in wie een nieuwe en een oude mensch door de wedergeboorte gewerkt was, op alle menschen toegepast. Elk mensch heeft iets goeds en iets kwaads, iets hemelsch en iets duivels, een lam en een wolf in zich. Het komt er nu maar op aan, dat men de oude huid, het kwaad aflegt en het goede voet geeft. Over het al of niet doen hiervan besluit de mensch zelf, dat is up to him. Indien hij het kwade voort geeft, gaat hij naar de hel, indien hij het goede laat doorwerken, dan naar den hemel. Hij, Sunday zelf, heeft toen hij bekeerd werd, die oude huid afgetrokken en gezegd: ik ben er klaar mee — hij raadt nu ieder aan dat ook te doen. En te kunnen dat doen als ze maar willen.

Neen, Bill, deze preek was niet up to God's league standard.

Daar was geen Evangelie in, daar was geen Christus in, daar was geen roepen tot boete en herouw in, daar was geen schuldgevoel over de zonde in. Het was van begin tot einde Arminia- nisme, het was Humanisme. Het was heiden- dom, Budhisme of wat ge het noemen wilt.

En wel was daar een beter besef in hem dat schiep hem te „doen gevoelen, dat hij niet op het rechte spoor was en eens deed uitroepen: „Als gij niet in erfzonde geloofd, dan zijt ge een moraal idiot, een aar. enz.“ Maar de heere preek moest geen anderen indruk maken, dan indien iemand er nog in geloofde, om hem dit geloof te ontnemen, want immers ieder mensch heeft het goede in zich en kan dat ontwikkelen en het kwade van zich doen.

En als hij naar den context verwees en be- greep dat hij vast liep, daar Paulus in het vol- gende vers niet zichzelf voor zijn verlossing dankt, zooals naar de strekking van de preek de mensch zou moeten doen, en in Rom. 8 een heel ander fundament voor zijn verlossing legt dan zijn eigen wil — dan sprong Sunday er met een lichten sprong over heen, zeggende: „Ja, maar Paulus hield Jezus ook vast.“

Met kracht roept hij den mensch duidelijk te maken, dat de verantwoordelijkheid op hem rust en dat hij zich daarvan niet kan en niet mag afmaken — en daarin waren we met je, Bill. Maar indien iemand denkt dat hij er is met een rit is up to yous en een „the will is supreme“ en s'hat your own will is the thing to determine whether God or Satan will be vic- torious with us“ en indien hij de andere zijde der waarheid vermoordert en God in den hemel tot een ijdel toeschouwer maakt, alsof wij het ten slotte waren die de lijn trokken — dan zeg ik, Bill, dat zoo een is een moraal imbeciel, een idiot, een aar en een monkey. Als er geen andere beslissende factor was dan die van uw wil, Bill, dan waart gij er niet gekomen en kwam er niet één.

Voor de bekeerlingen die door zulk een preek als deze gewonnen worden daar geef ik, Bill, geen „three whoops on this side, etc.“ voor. En God ook niet. Want zijn woord veroordeelt ze. De heere zaak is dat de man het wel meent, maar gelijk hij zoovele Amerikaanse predikers o zulk een gebrekkige kennis der waarheid heb- ben. De dingen liggen zoo onhelder en dooreen gemengd voor hen. En als ze dan hier of daar een stuk oprapen — want Billy's preken zijn lang niet alle van hem zelve of geheel van hemzelven — dan weten zij niet te onderschei- den en zal men zuiver Unitarische kerk voor Evangelieprediking anvegen. Bill, neem dit nu

eens van mij, uw welwillende Criticus, die een paar dagen dicht bij u zat; luister eens: Uw stem geeft het op. Bedri haar niet verder. Neem een paar jaar rust, ga naar Princeton, N. J., en laat u den weg daar onderscheidenlijker uitleggen.

O, dat er iemand ware die hem dit eens ern- stig zeide. Gij editor van The Banner, gij repor- ters van Press en News of andere Engelse bladen, neem deze boodschap over en breng haar door uw bladen tot hem. Een persoonlijk brief zal, vrees ik de „censor“ ophouden. En daarom, Bill, neem mijn welbedachten raad langs dezen weg aan.

Blijf Billy Sunday — zoo heeft God u gemaakt — maar leer wat af en leer wat aan. Reide is noodig, Bill!“

— Dr. Hesper contra Dr. Hulst.

Bekend is het, dat velen berwaar hebben tegen het formulier voor den H. Doop in de Geref. kerken; vooral het dankgebed bevat uitdruk- kingen die weerspraak verwekken. In de Geref. Amerikaanse bladen is hierover een discussie ontstaan, waarin zich ook de nester van de predikanten der Chr. Geref. kerk, L. J. Hulst, gemengd heeft. Hierover wordt het noodige in de H. Hope, orgaan van de Geref. kerk, gezegd door den predikant J. H. Hesper. Deze toont aan dat Dr. Hulst in De Wachter een Kennis- trantschen grond voor den kinderloop voor- staat. Van het Dankgebed sprekend, zegt Dr. Hulst, dat gedankt wordt voor de „genade aan de gemeente en de kinderen geschonken“. Maar die genade is niet anders dan een belofte zonder werkelijke inhoud. De Doop is een „verbondshandeling“ en „de belofte der een- partij“ (God) kan nooit doorgaan, zonder toe- stemming der andere partij“. Zoo laat Dr. Hulst zich hooren, daardoor uitsprekende, dat eerst wanneer de mensch zijne toestemming tot de verbondsbetrekking geeft en geloof, er genade is, het hart zal komen. Dr. Hesper toont dan in De Hope aan, dat dit gevoelen strijdt met de Gereformeerde leer omtrent het Sacrament, als zijnde tot sterking van het aanwaag geloof. „Eene beschouwing die stelt, dat God onze kinderen tot zijne erfgenamen aanneemt al, ons in het bloed Zijns Zoons wasschen zal, strijdt met den aard van het Sacrament. Het dankgebed drukt duidelijk uit, dat die welda- den geschied zijn, en dit moeten wij alzoo stellen, totdat het tegendeel duidelijk blijkt. Voorts klaagt Dr. Hesper er over, dat Dr. Hulst zijn voorstelling niet zuiver wederlegt, door te beweren dat hij zou leeren, dat de wedergeboorte in het bezit van iederen gedoopte is.

Ten slotte betooft Dr. Hesper, dat de Arminiaans altijd nadruk legt op de menscheijke handeling. Ingeijks spreekt ook Dr. Hulst van wat God doen zal, indien de mensch eerst... enz. De echte Calvinist legt den nadruk op de uitverkiesing en de daartuit vloeiende wederge- boorte. Een werk Gods is er geschied, en de Calvinist aanvaardt dat en zet het regel er op naer een regel dien God heeft aangewezen. De Methodist wil eerst zelf doen en zien. Geen wonder dan ook dat in Amerikaanse Kerken van allerlei naam geen ernst meer gemaakt wordt met den kinderdoop, want hoogstens is het maar een maatregel van iets, dat God later bij het gelooven van den doop- ling doen moet. Men zou consequent zijn wanneer de kinderdoop prijsgegeven werd, en de doop eerst werd bediend wanneer iemand tot jaren van onderscheid gekomen is.

Wij verblijden er ons in, dat dit stuk in De Hope gedrukt werd, ook omdat Dr. Hesper verzekert, dat hij broeders in de heilige bedie- ning van niet geringe bekwaamheid kent, die aan zijne zijde staan. Ook de overleden hoog- leeraar Dr. Steffens was het gevoelen van Dr. Hesper toegedaan. Winne het in de kringen van de Gereformeerden en van de Chr. Geref. Kerk veld.

Gemengd Nieuws.

Hebden van Fliedner's woonhuis te Madrid. De bekende predikant Georg Fliedner te Madrid zag zich deze dagen geconfronteerd tot herbuwen van het bouwvallig geworden woonhuis een hypotheek van 150,000 peseta's op te nemen. De Pro estantsche Spanjaarden konden deze som niet bijeenbrengen en de vrienden in Duitsland waren van oordeel, dat de herbouw tot betere tijden moest uitgesteld worden. Maar reeds in 1914 slootte een muur van het huis, dat in 1870 door de hulp van de Geref. Adolf vereeniging gesticht werd, in. Men kon dus niet wachten totdat het huis de verpleegde kin- deren, onder zijn pinhoopen begraaft. Tegenover deze hypotheek staat, dat voor 75,000 mark aan de Deutsche oorloglenening werd deelgenomen. Men behoeft dus niet te vragen, of de predikant Fliedner zijn Deutsche afkomst verlooracht.

De Palestina. De oogst is in Palestina dit jaar over het algemeen goed geweest. Er viel op den rechten tijd regen. Verleden jaar is het land ge- teisterd geweest door een sprinkhanenplag, doch de meeste boomen die kaal gegeten waren, liepen dit jaar weder uit. In de waterarme bergstreken is tot den traagsten regenval overvloed van drink- water voortvloeiden. In het Jordanaal begon de korenoogst reeds in April, op de bergen in Mei. Daardoor kreeg de landbouwbevolking verlichting van druk. Zij was voor eigen gebruik veel van gerst voorzien. Het koren moest echter in de eerste plaats dienen voor het leger, dat in groote kampen tot op de Egyptische grenzen ver- gaderd is.

Daaron zijn de hoopgevoerde prijzen van dit graan maar weinig omlaag gegaan, zodat de nood nog altijd groot is. Van buiten kan niets inge- voerd worden, daar de gebede kust door Fransche en Engelse kruisers geblokkeerd is, om het land uit te hongeren.

De sprinkhanen hebben zich ook dit jaar in Februari en Maart vertoond. Grote vrees maakt zich van de geheele bevolking meester. Maar God was het land genadig en nam de plag doe- een eenvoudige middel weg. Een krachtige Oost- wind, verliet zich en jagde het gehele leger sprinkhanen in de Middellandsche Zee naar de Engelse en Fransche kruisers, waar het onkwam.

WINCHELL.

Voor Kinderen.

VERLOREN DOCH NIET VOOR ALTIJD.
VIII.

THUIS EN UIT.

De tranen kwamen moeder in de oogen toen zij gelezen had wat Wulffert schreef. Waar zou zij zooveel geld als vereischt werd van daan halen? 't Was om wanhopig te worden. Ik kan 'n niet meer helpen, schreef zij terug. De eenige weg die overblijft is alles aan vader te zeggen. Die moet raad schaffen.

Hoe weinig had Wulffert er ook toe gevoelde, er schoot niet anders over dan moeders raad te volgen, te meer wijl

is te begrijpen. De vader was toornig, de moeder bedroefd en angstig. De domine had gemeend, dat zijn zoon thans genezen van zijn vroegere ondeugden, nu aan het begin stond van een nuttig en werkzaam leven. Des te grooter was zijn smart en verbittering nu hij bespeurde een jaar lang misleid te zijn door een zoon die nog dezelfde was als vroeger.

Het kwam tot een heftig tooneel tusschen vader en zoon, zoodat de eerste op het punt stond Wulfert voor goed het huis te ontzeggen. Zeker zou dit ook geschied zijn, ware niet moeder met vele smeken en tranen tusschenbeide gekomen. Eindelijk, toen Wulfert ook onder tranen en met vele betuigingen beloofd had zijn leven te zullen beteren, gaf de vader toe. „Van waar het geld moet komen“ sprak hij verwijtend tot Wulfert, „ik weet het niet. Doch liever armoe geleden dan schulden gemaakt. Gods Woord zegt: Zijt niemand iets schuldig. We moeten allen meehelpen om de schuld door uw lichtzinnigheid gemaakt af te doen. Voor mijn goeden naam heb ik alles over.“

De jonge man hoorde diep getroffen die woorden aan. Zoo ernstig had hij zich de zaak nooit voorgesteld. In stilte nam hij het ernstig besluit te doen wat hij kon om de schuld te delgen en een nieuw leven te beginnen. Doch het was een besluit genomen in eigen kracht, waarbij de hulp des Heeren niet gevraagd werd. De tijd zou leeren wat het haatte.

Voorloopig kwam Wulfert in het ouderlijke huis weer onder strenge tucht. Hij mocht niet uitgaan buiten voorkennis zijns vaders; een bepaalde dagtaak werd hem aangewezen, en niet slechts enkele stuivers in de week moest hij het voor zakgeld stellen. En als moeder nu en dan eens een goed woordje voor Wulfert deed, en op zachtheid aandrong, bleef vader toch onverbidlijk. „Hij heeft ons telkens bedrogen“ sprak hij, „nu vertrouw ik hem niet meer vóór hij getoond heeft dat waardig te zijn“. En daarbij bleef het.

„Maar zou hij niet ergens voorloopig als hulp-prediker kunnen werkzaam zijn?“ stelde moeder voor. „Hij is er nu toch toe bevoegd. Of wellicht is er ander werk in des Heeren wijngaard dat hij doen kan. Later kan hij wel als predikant werkzaam zijn.“

Maar ook hiervan wilde vader niets weten. „Iemand als Wulfert“ zeide hij, „behoort niet op den kansel, vóór hij door daden heeft getoond dat hij een ander mensch is geworden, en de vernieuwing des gemoeds deklaart is. Hij kan thans nog geen leeraar en voorganger voor anderen zijn. Ik zou het nooit kunnen verantwoorden als ik daartoe had medegewerkt. Laat ons nog wat wachten.“

Daar kon moeder niet veel tegen inbrengen en zoo bleef Wulfert in het ouderlijke huis maandenlang.

Toen kwam er op ongedachte wijs verandering. De predikant had in zijn jeugd gestudeerd en vriendschap gesloten met een zeer begaafd jongmensch, die later opgeklimmen het gebracht had tot hoogleraar aan de doorlichtige school in de hoofdstad. De twee studiegenooten hadden de vriendschap onderhouden, en zoo vernam Wulferts vader hoe de hoogleraar, die verscheiden kinderen had, een huisonderwijzer zocht. Deze moest onderwijs geven aan twee kinderen die met het oog op hun gezondheid geen school mochten bezoeken. Ook aan de anderen moest de onderwijzer, zoo noodig, leiding geven en zich in hun vrije uren met hen bezighouden. De vader had het daarvoor te druk. Of dit laatste nu goed was is te betwijfelen. Maar het was zoo. Overigens was de geleerde heer een vroom en godvreezend man, en daarbij iemand van stipte orde en regel, die goede tucht in huis handhaafde, en ondanks zekere strengheid toch bij allen bemind was.

Zulk een man was juist iemand naar het hart van Wulferts vader. Zoodra hij dan ook vernomen had wat zijn vriend wenschte, begreep hij dat dit iets voor Wulfert kon zijn. Hij schreef er eens over, en zie het aanbod werd dadelijk met blijdschap aanvaard. Toen het zoo ver was, sprak de predikant er over met zijn zoon. Tot zijn vreugde, al was het met eenig verwondering, maakte ook deze geen het minste bezwaar, ja scheen zich veel eerder het vooruitzicht te verblijden.

Zoo was dan alles ras beklonken, en aanvaardde Wulfert weldra de reis naar de hoofdstad. Hoe het daarbij toeging hebben we reeds gezien. Het opmerkelijkste was, dat zoo wel de vader als de zoon zich verblifde, maar om geheel verschillende redenen. De eerste geloofde dat Wulfert in een gezin als dat van den hoogleraar juist zou zijn waar hij wezen moest, en een nieuw leven kon beginnen. De andere geloofde dat ook, maar dan zou het zijn een leven van vrijheid en blijheid, niet langer onder het scherpende vaderloos.

Moeder werd geslingerd tusschen hoop en vrees. Zij bad, gelijk haar man, den Heere, dat Hij dezen nieuwen kring haar zoon tot een zegen mocht stellen. Wulfert dacht helaas alleen aan zijn eigen plannen en vergat, evenals eenige maanden geleden, den Heere om datgene te smeeken wat hem noodig was.

BRIEFWISSELING.

N. N. te D. Antwoord volgt, zoo we hopen, spoedig.

HOOGENBIJK.

Gerreformeerde Gezindheid.

Gerreformeerde Kerken.

BEROEPEN: Haastrecht en Drogenham (A), M. Post, te Gees. — Sellinger, J. van Henten, te Wijk en Balk. — 's Graveland, J. H. Telkamp, te Ter Aar. — 's Gravenmoer en Heerjansdam, H. W. den Houting, cand. te Rotterdam. — Landsmeer, M. M. Horjus, te Oud-Loosdrecht. AANGENOMEN: Westmaas, S. Verlaar, te Kommerzijl. — Klundert, D. Sikkels, te Leidschendam. BEDANKT: Wepel (Geld.), N. Duursema, te Nieuw-Amsterdam. — Leeuwarden (3e pred.), D. Hogenbirk jun., te Charlois (Rotterdam). — Boskoop, H. A. Munnik, te Bunschoten (B). — Vijfhuizen (Haarlemmermeer), S. G. de Graaf, te Oosterveer.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Boskoop, B. Nieuwburg, te Zuid-Zijpe. — Lienden (2e pred. plaats), N. Warmolts, te Neerlangbroek. — Leiden (vac. Vethake), J. W. P. Le Roy, te Sloterdijk. — Bleiswijk, L. Nugteren, cand. te Oud-Alblas. — Krommeniedijk, G. van Duijl, cand. te Utrecht. — Rotterdam (vac. Ds. H. van de Hag), B. J. C. Rijnders, te Doorn. — Harselt (Ov.), J. Buijs, te Enter. AANGENOMEN: Groede, M. A. J. de Zwaan, te Batenburg. — Nunen c.s., Th. A. Eekman jr., te Zeist, aalmoezenier vanwege de Belg. Synode. — Monster, G. Lans, te Ooltgensplaat. — Abbeke en Lambertschaag, J. G. Steenbeek, te IJzendijke. BEDANKT: Woudend, A. van Kooten, te Steenwijk. — Ommelanden (toez.), A. M. van der Mont van Spijk, te Opwierda (Gr.). — Vriesenveen (2e pred. pl.), G. Venema, te Koudum. — Montfoort, G. Lans, te Ooltgensplaat.

Plaatsgebrek noodzaakt ons Advertentie tot een volgende nummer uit te stellen.

Advertentie.

Het zij mij vergund, langs dezen weg mijn hartelijken dank te betuigen aan allen, die mij, ter gelegenheid van mijn tachtigsten jaardag, hunne vriendelijke en zeer gewaardeerde belangstelling betoond hebben.

F. L. RUTGERS.

Amsterdam, 30 November 1916.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissionairs in Effecten,
Westermarkt No. 21
AMSTERDAM.

GANZEVOORT'S
Orgelhandel
Diezerstraat 116, Zwolle.

Zeer groote keuze. Vraagt s. v. p. ons
Standard Orgel.
Heerlijke muziek. — Prachtige kasten.

R. DIJKSTRA - DRIESUM.

Een zaaiër ging uit om te zaaien.

In Nederland werd door
Het Genootschap voor Bijbelverspreiding
Keizersgracht 687 — Amsterdam
geheel om niet gedurende haar bestaan verspreid:

Evangelien	90.000
Brieven van de Apostelen	30.000
Bijbelbladen	412.000
Bijbelbladjes	500.000
Tekstkaarten	378.000
Bijbelkalenders	10.000
Wandteksten	24.200
Nieuwe Test. v. Bijbels	200
Samen	1444.400

Op heden worden weder 5000 Bijbelkalenders gratis voor **NOODLIJDENDE** Zondagscholen te A'dam ter uitdeeling op 't a.s. Kerstfeest beschikbaar gesteld. Voor de provincie zijn nog 20.000 grill. Evang. gratis voor **noodelijde** Vereen, verkrijgb. (Postkosten moeten worden vergoed).

Lezer! De kosten aan onzen arbeid verbonden zijn niet gering. Steun ons bij ons werk der Bijbelverspreiding. Steun ons met uw voorbeding. Maar ook met uw geld, door het zenden van een gift. Wij rekenen op U.

St. Nicolaas Aanbieding.

Wit onafhankelijkheidshorloge 1 jaar garantie	f 3.50
Acier	" 4.—
Wit twee Dollars Watch	" 4.20
Acier	" 4.70
Wit Anore Horloge	" 6.50
Acier	" 6.50
Militair Bracelet Horloge	" 5.75
Wit Elka Watch 3 jaar garantie	" 12.50
Acier	" 12.50
Zilver	" 15.—
Zilver Bracelet Horloge	" 17.50
Niellé	" 22.50
Goud	" 32.50
Gouden Dames Elka Watch 3 jaar garantie	" 40.—
" Heeren	" 52.50

ELKA WATCH Co. Kalverstraat 206
AMSTERDAM.

Welkom lieve kleine Zus.

Zou ik niet mijn Moeder eeren? — Jantje zag eens pruimen hangen. — Die telkens in den spiegel ziet. — Hoe dankbaar is mijn kleine hond. — Cornelia had een glas gebroken. — Wij zaten laatst bij Saartje. — Geduld is zulk een schoone zaak en nog veel meer Oude Bekenden.

Mr. HIERONYMUS VAN ALPHEN,
Kleine Gedichten voor Kinderen.

Mooie nieuwe uitgave met onderwetsche Plaatjes, 12e druk, ingenaaid voor slechts f 0.90, of in Prachtband voor slechts f 1.25.

VAN ALPHEN's Gedichtjes zijn Ware Juweeltjes, zij leeren de kinderen Gods-vrucht, deugd en tevredenheid. Zij kweeken bij het jonge geslacht de liefde aan voor Huisgezin en Vaderland.

VAN ALPHEN's Gedichtjes verouderen nimmer, zij bezitten opvoedkundige kracht. Verkrijgbaar bij D. BOLLE, Bazaar van Goedkoopste Boeken te Rotterdam, en verder alom. Franco toezending na ontvangst van Postwissel ad f 0.90 of f 1.25, waarop melden: VAN ALPHEN.

Piano's en Orgels

in de meest ruime keuze aanwezig,
(zoo ook bespeelde).

Geen prijsverhoogingen.

Alle instrumenten kunnen in de gewone uitvoering worden geleverd (dus met volledige koperbewerking). Repareeren, Stemmen, Inruilen, Inkoop, Taxatie, Verhuren van nieuwe en bespeelde instr. tot zeer lage prijzen; bij koop worden betaalde huurgelden gerestitueerd.

Afdoende garantie. Hoogst reële behandeling.

Levering direct aan particulieren, dus geen-tus-schenpersonen. Vandaar lage prijzen en meest tegemoetkomende voorwaarden.

Firma D. ANSINGH & Co.,
ZWOLLE **OPGERICHT 1875.** Tel. nr. 1.

HARING.

Op te richten Vlascherij-Maatschappij zoekt nog eenige AANDEELHOUDERS.

Br. fr. C. N. Alg. Adv. Bur. D. Y. ALTA, Amsterdam.
Mr. G. H. A. GROSHEIDE Jr.
Accountant, Lid van het Ned. Inst. v. Acc.
Singel No. 303, T. 1233 N.

AMSTERDAM,
belast zich met inrichten en controleren van administraties en alle andere accountantswerkzaamheden.

Oude Puik Sigaren.

Voordeelige aanbieding, neemt proef.

100 stuks prachtige sigaar Modjo Handwerk	f 3.20
100 " Neerlands Hoop	" 3.—
100 " Graafjes	" 3.—
100 " Vorstenlanden lichte	" 2.90
50 " Modjo handwerk	" 1.50
50 " A. K. O. prachtige sigaar	" 1.60
50 " Zenith	" 1.70
50 " Brasiliaantjes	" 1.70
100 " Sierkistje met handvat	" 3.20

Zend postwissel bij 300 stuks franco.

Onder rembours wordt port bijgerekend.

Alle sigaren van eerste kwaliteit tabak, geheel vrij van stelen.

R. DIJKSTRA - DRIESUM.

De Groninger Brandwaarborg - Maatschappij.

HOOFDKANTOOR
GRONINGEN, O. Boteringestraat 72.

Speciale afdeling voor H.H. Predikanten en Onderwijzers, alsmede voor Kerken en Scholen.

Is verschenen bij J. H. KOK te KAMPEN

MARANATHA

DE HEERE KOMT
SCHEURKALENDER VOOR 1917

BEWERKT DOOR:

Ds J. J. KNAP en Dr J. C. DE MOOR

De achterzijde der blaadjes door den heer L. PENNING

PRIJS 60 CENT

Bij alle solide Boekhandelaren voorhanden.

Voor uitdeeling op Zondagsscholen worden bijzonder voordeelige voorwaarden gesteld

Die in eigen omgving met dezen Scheurkalender voor goede belooning wil werken, gelieve proefschilden aan te vragen

VOOR IEDER EEN CADEAU

bij den Uitgever **W. KIRCHNER,**
Bloemgracht 133 - Amsterdam.

Bij uitstek STICHTELIJKE LECTUUR vindt men in:

Uit het Woord

ING. f 1.90
GR. f 2.40

DOOR **Ds. H. HOEKSTRA**, IN LEVEN DIENAAR DES WOORDS BIJ DE GEREK. KERK TE ARNHEM. — MET PORRET EN EEN LEVENSSCHETS DOOR C. L. F. VAN SCHELVEN, V. D. M. TE WAGENINGEN.

Boeken voor ieder die op kerkelijk gebied behooren mee te leven, zijn:

De Afscheiding

ING. f 2.25
PRACHTBAND f 2.90

IN DE NED. HERVORMDE KERK DER XIXe EEUW. HISTORISCH GESCHETST DOOR **J. C. RULLMANN.** 2e DRUK VAN EEN NAGEL IN DE HEILIGE PLAATS.

De Strijd voor Kerkherstel

ING. f 2.25
PRACHTBAND f 2.90

IN DE NED. HERVORMDE KERK DER XIXe EEUW. HISTORISCH GESCHETST DOOR **J. C. RULLMANN.**

De Doleantie

ING. f 2.25
PRACHTBAND f 2.90

IN DE NED. HERVORMDE KERK DER XIXe EEUW. HISTORISCH GESCHETST DOOR **J. C. RULLMANN.**

JONGE DAMES lezen en overdenken:

Meisjes-roeping

DOOR **MEVR. AD. HOFFMANN.**

INGENAAD f 2.25
IN PRACHTBAND f 2.90

ONZE MOEDERS vinden hun

lectuur in:

Moeder

DOOR **MEVR. AD. HOFFMANN.**

INGENAAD f 2.25
IN PRACHTBAND f 2.90

EEN PRACHTIG BOEK voor iedereen is:

HIJ IS ONZE VREDE

DOOR **M. v. O.** — DERDE DRUK.

EEN VERHAAL VAN MEER DAN 300 BLZ.
f 0.90 ING. GEBOUDEN f 1.40

EEN BOEK vooral voor jonge menschen, boeiend, leerzaam en talentvol geschreven is:

ZUSTERLIEFDE

DOOR **N. HAS.**

f 1.90 ING. PRACHTB. f 2.40

En wie het ORGELSPEL niet machtig is en heel zijn verder leven zijn huiselijk geluk wil vergrooten, geeft men nu een koraalboek met letter-accoorden.

Zooeven verscheen de **ACHTSTE DRUK** van

De Melodieën der Psalmen en Lof- en Bedezangen

MET ACCOORDEN IN LETTERS. VOOR ORGEL BEWERKT DOOR **L. DOORTMONT.** GEBOUDEN IN STEVIGEN LINNEN BAND f 2.60

Al deze uitgaven kan men bij den boekhandel bestellen, of worden na ontvangst van het bedrag direct per post gezonden door den

Uitgever: **W. KIRCHNER, Bloemgracht 133, Amsterdam.**